

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. Г.С.СКОВОРОДИ



**ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ
В СИСТЕМІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ, СПЕЦІАЛЬНОЇ
ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Харків 2023



| | |
|--|-----|
| логопатів..... | 322 |
| Гайдук Д.О. Формування уявлень про світ професій у дітей дошкільного віку з інтелектуальними порушеннями як засіб профорієнтації у закладах дошкільної освіти..... | 325 |
| Гаменко В.Е. Дидактична гра як засіб корекції звуковимови у дітей дошкільного віку..... | 328 |
| Гевеленко Г.В. Особливості розвитку та корекційно-виховна робота з дітьми з затримкою психічного розвитку..... | 331 |
| Горбунова Т.М. Вплив продуктивних видів діяльності на формування моторного праксису у дітей із загальним недорозвиненням мовлення..... | 334 |
| Грицай О. С. Використання засобів альтернативної комунікації у роботі з дітьми з РАС..... | 337 |
| Гуріна С.С. Формування техніки читання у дітей із затримкою мовленнєвого розвитку..... | 342 |
| Демченко Н.О. Використання дидактичних ігор та ігрових прийомів у роботі з розвитку мовленнєвої активності дошкільників із загальним недорозвиненням мовлення..... | 345 |
| Дем'яновська А.А. Формування дієслівної лексики дітей із загальним недорозвиненням мовлення..... | 350 |
| Дем'янюк С.С. Організація безбар'єрного просторового середовища дітей в інклюзивному класі..... | 354 |
| Довженко А.О. Логопедична робота зі стимуляцією мовленнєвої активності у дітей молодшого віку | 356 |
| Докійчук І.О. Формування відповідального ставлення до здоров'я у системі здоров'язбережувальної діяльності в закладах освіти..... | 359 |
| Дорошева С.О. Теоретичне обґрунтування проблеми використання театралізованої діяльності як засобу соціалізації дітей молодшого шкільного віку з порушеннями мовлення..... | 362 |
| Дюсембіна А.С. Мнемотехнічні прийоми як засіб корекції звуковимови у дітей старшого дошкільного віку..... | 369 |
| Єльцова О.Є. Поняття про систему ресс та її застосування у роботі з дітьми зі складними порушеннями розвитку..... | 372 |
| Єна А. Психолого-педагогічні умови збереження психічного здоров'я дітей із розладами аутичного спектра..... | 377 |
| Заскалько О.М. Особливості розвитку самооцінки у молодших школярів та підлітків із заїканням..... | 382 |
| Земляна К.А. Роль трудового навчання в процесі професійного самовизначення дітей з інтелектуальними порушеннями..... | 386 |
| Зінченко Д.А. Логопедична робота з розвитку мовленнєво – рухового апарату в дітей дошкільного віку, які страждають на дизартрію..... | 387 |
| Зюзін Ю. В. Принципи корекції мовленнєвого розвитку дітей засобами фізичного виховання..... | 391 |
| Кандаурова Е. В. Використання ігрових прийомів в логопедичній роботі зі стимуляції мовленнєвої активності у дітей молодшого дошкільного віку | 395 |
| Кизько Ю.В. Особливості модифікації підручників та посібників для | |

Земляна К. А.

магістрант кафедри здоров'я людини,
реабілітології та спеціальної психології
Харківського національного педагогічного
університету імені Г.С. Сковороди

Дрожик Л. В.

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри
здоров'я людини, реабілітології і спеціальної психології
Харківського національного педагогічного
університету імені Г.С. Сковороди

РОЛЬ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Основним завданням загальноосвітньої школи для дітей з інтелектуальними порушеннями є підготовка цієї категорії осіб до самостійного життя. Одним з найважливіших аспектів самостійного життя школярів з порушеннями інтелектуального розвитку в сучасних умовах є їх професійне орієнтування та визначення в них професійно важливих якостей та схильностей.

У системі навчання та виховання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку особливе місце посідає трудове навчання, що має професійне спрямування і розглядається як підготовка учнів до подальшої самостійної трудової діяльності.

Аналіз літератури та наукових досліджень свідчить, що трудове навчання було однією з центральних тем в роботах європейських (Е. Сеген, Ж. Демор, А. Біне) та вітчизняних (В. Бондар, Г. Мерсіянова, О. Чеботарьова, О. Граборов, К. Турчинська тощо) олігофренопедагогів.

В різних джерелах ручна праця розглядалась по-різному: як засіб виховання, як засіб активізації певних психічних процесів, як умова підготовки до елементарної трудової діяльності в майбутньому тощо. В більшості робіт зазначається, що при організації трудового навчання дітей цієї категорії необхідно враховувати їх психічні особливості (інертність, пасивність при засвоєнні знань, неточність у засвоєнні нового матеріалу, повільний темп запам'ятовування тощо). Одним з головних завдань уроків трудового навчання вбачали у формуванні в школярів загально трудових умінь та навичок, зокрема орієнтація в завданні, планування роботи, самоконтроль, звіт про виконання.

Також з цієї теми проводились теоретичні та експериментальні дослідження особливостей трудової діяльності осіб з порушеннями інтелекту (Г. Дульнев, Б. Пінський, В. Бондар) і розроблялись зміст, організаційні форми, методи і профілі трудової підготовки (В. Лубовський, І. Єременко, В. Петрова, В. Синьов, Є. Ковальова, С. Мирський тощо).

Вирішення питання професійного самовизначення помітно ускладнюється наявністю порушень інтелектуальної сфери цієї категорії дітей, тож дуже важливим етапом роботи в цьому напрямку є ознайомлення учнів з наявними спеціальностями взагалі та засвоєння базових навичок, необхідних для опанування доступних професій.

Основою ефективного трудового виховання є виконання наступних завдань: формування позитивного ставлення учнів до праці; виховання розуміння необхідності участі у праці; розвиток інтересу до обраної професії. Виготовлення суспільно корисних речей і виконання суспільно значущих трудових завдань підвищують інтерес до роботи, сприяють формуванню у дітей соціальних мотивів діяльності.

У процесі праці у школярів з порушеннями інтелекту формуються такі цінні риси особистості, як колективізм, працелюбність, дисциплінованість, наполегливість, самостійність. У процесі праці, здійснюваного під керівництвом і спрямовуючим впливом вчителя, у дітей згаданої категорії відбуваються значні зрушення у розумовому розвитку, у розвитку пізнавальних, навчальних, громадських та інших потреб та інтересів.

Згідно багаторічному досвіду спеціальних шкіл варто наголосити, що за умови достатнього рівня організації трудового навчання можливо досягти значних результатів не тільки в загальному розвитку дітей з порушеннями інтелектуальної сфери, а й у формуванні готовності до самостійної праці. За підтримки держави та гуманного ставлення оточення особи з порушеннями інтелектуального розвитку здатні опанувати деякі робітничі професії і працювати на підприємствах, у сільському господарстві чи сфері обслуговування.

Характерні для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку особливості трудової діяльності ускладнюють формування загальних трудових вмінь та навичок, що вимагає цілеспрямованого використання в рамках навчально-виховного процесу спеціальних прийомів і засобів роботи. Звідси висновок, що суспільство, держава та освіта відповідає за належну організацію трудового навчання задля спрямування його на розвиток дитини, формування її особистості та готовності до самостійного життя та праці.

Література

1. Чеботарьова О.В. Професійно-трудове орієнтування учнів з порушеннями опорно-рухового апарату та інтелекту. Освіта осіб з особливими потребами: виклики сьогодення : м-ли Всеукраїнської науково-практичної конференції. 2018. 165-171 с.
2. Мерсіянова Г.М. Професійно-трудове навчання у спеціальних загальноосвітніх навчальних закладах для розумово відсталих дітей: посібник. К.: Педагогічна думка, 2012. 80 с.
3. Бондар В.І. Дидактичні функції професійно-трудового навчання осіб з інтелектуальними порушеннями та умови їх реалізації. Актуальні питання корекційної освіти : збірник наукових праць. № 8. 2016.

Зінченко Д.А.

Здобувач вищої освіти спеціальності 016.01

Спеціальна освіта. Логопедія